

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΘΕΜΑ Α

A1. Ο συντάκτης του Κειμένου 1 εξετάζει την κοινωνική θέση της γυναίκας διαχρονικά. Ακόμα και από την αρχαιότητα, σπουδαίες προσωπικότητες τις θεωρούσαν κατώτερες και προορισμένες να υπηρετούν τον κόσμο των αντρών, με αποτέλεσμα να βιώνουν την εκμετάλλευση και τη βία, όπως καμιά άλλη κοινωνική ομάδα. Έτσι, σήμερα η βία είναι συχνή, σκληρή, αντιτίθεται στον νόμο και εμφανίζεται σε κάθε κοινωνική έκφανση. Γι' αυτό συμπεραίνει, ότι οφείλουμε να αποκαταστήσουμε την αδικία τόσων αιώνων. (74 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

- B1.**
1. γ
 2. γ
 3. β
 4. β
 5. α

B2.

Ο συγγραφέας με τη χρήση της διαθρωτικής λέξης «προφανώς» έχει ως πρόθεση να δώσει έμφαση στη θέση που διατυπώνεται από το σύγχρονο κύμα φεμινισμού, πως οι άνδρες και οι γυναίκες πράγματι έχουν διαφορές.

Με τη διαθρωτική λέξη «όμως» ο συγγραφέας εκφράζει την αντίθεσή του σχετικά με την αντίληψη πως πρέπει να εμμένουμε μόνο στις διαφορές των δύο φύλων, καθώς πρωτίστως είμαστε όλοι άνθρωποι που δρούμε.

Επιπλέον, με τη λέξη «δηλαδή», η οποία δηλώνει επεξήγηση , ο συγγραφέας θέλει να επεξηγήσει και να διευκρινίσει πως όλοι, ανεξαρτήτως φύλου, είμαστε άνθρωποι. Έτσι, με τη χρήση της διαθρωτικής λέξης, επεξηγεί πως το υποκείμενο που ασχολείται με κάποια δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από την ανθρώπινη υπόστασή του και όχι από το φύλο του.

Στη συνέχεια, ο συγγραφέας μέσω της λέξης «επειδή» αιτιολογεί τη θέση των νεοφεμινιστριών, πως ο κίνδυνος μια γυναίκα να υποστεί βία και όχι άλλες διακρίσεις, εκπορεύεται από το γεγονός ότι είναι γυναίκες.

Τέλος, ο συγγραφέας με τη χρήση της διαθρωτικής λέξης «ώστε» εκφράζει το αποτέλεσμα της έντονης θυματοποίησης της γυναίκας που καταλήγει να παίρνει χαρακτηριστικά ιδεολογίας και «διάκρισης».

B3.

α. Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 η πρόθεση του συγγραφέα είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη / την αναγνώστρια για τις αδικίες σε βάρος των γυναικών. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιεί τα παρακάτω μέσα:

- Α' πληθυντικό πρόσωπο («να αναλογιζόμαστε», «να συμπονούμε», «να προσπαθούμε», «να θραματιζόμαστε»): με το α' πληθυντικό πρόσωπο, ο συντάκτης του κειμένου προσδίδει καθολικότητα στην ανάγκη επίδειξης ενσυναίσθησης από όλους μας σχετικά με την αδικία που διαπράττεται σε βάρος των γυναικών και δημιουργεί αίσθημα συλλογικότητας μεταξύ του ίδιου και του αναγνώστη, αφού όλοι γινόμαστε μέρος του προβλήματος της ανισότητας των φύλων και της λύσης που πρέπει να βρεθεί. Έτσι επιτυγχάνει την αφύπνιση και την ευαισθητοποίηση του δέκτη.
- Χρήση υποτακτικής έγκλισης («να αναλογιζόμαστε», «να συμπονούμε» κ.ά.) μέσω της οποίας εκφράζεται η παρότρυνση του συγγραφέα να αναλογιστούμε τις ευθύνες που αναλογούν σε όλους μας για τη δυσμενή θέση των γυναικών στη σύγχρονη εποχή.
- Χρήση της υπερβολής («από καταβολής κόσμου»): μέσω του συγκεκριμένου σχήματος λόγου ο συντάκτης θέλει να τονίσει τη διαχρονική καταπίεση που υφίστανται οι γυναίκες.

- Χρήση αξιολογικών / σχολαστικών επιθέτων με υπερθετική σημασία («τη μεγαλύτερη», «τις αμέτρητες»): μέσω αυτών ο συγγραφέας τονίζει επίσης την έκταση της αδικίας που λαμβάνει χώρα εναντίον των γυναικών.
 - Χρήση συγκινησιακά φορτισμένων λέξεων, όπως «ενοχή», «αδικία», «θύματα», «δικαιοσύνη»: μέσω αυτών των όρων ο συγγραφέας επιχειρεί να συγκινήσει τον δέκτη και να τον αφυπνίσει πάνω στο ζήτημα της γυναικείας καταπίεσης.
 - Χρήση ασύνδετου σχήματος («να αναλογιζόμαστε με ενοχή τη μεγαλύτερη αδικία που υπήρξε από καταβολής κόσμου, να συμπονούμε τις αμέτρητες γυναίκες θύματα και να προσπαθούμε να οραματιζόμαστε δικαιοσύνη»): μέσω αυτού ο συντάκτης συσσωρεύει τρόπους αντίδρασης που προτείνει ο συγγραφέας, προσδίδοντας στον λόγο του ταχύτητα, ζωντάνια, παραστατικότητα ενισχύοντας παράλληλα το αίσθημα ενοχής που κατ' αυτόν οφείλουμε όλοι να αισθανόμαστε για την καταπίεση των γυναικών.
 - Χρήση α' ενικού προσώπου («Ξέρω»): μέσω αυτού ο συντάκτης εκφράζει την προσωπική του άποψη για το γεγονός ότι δεν αρκούν οι συνηθισμένες μέρες μνήμης για να συγκινήσουν τους ανθρώπους πάνω σε διάφορα ζητήματα.
 - Χρήση αντίθεσης («Ξέρω ότι οι καθιερωμένες ημέρες μνήμης δεν συγκινούν. Σήμερα, όμως, ημέρα κατά της βίας εναντίον όλων των γυναικών ...»): μέσω αυτής καθιστά εντονότερη την ανάγκη ευαισθητοποίησης στις μέρες μας για την κοινωνική αδικία εναντίον των γυναικών.
- β.** Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 η συντάκτρια χρησιμοποιεί την αντίθεση ανάμεσα στον κλασικό φεμινισμό («Για την Κανόν, αντιθέτως, ... να αλλάξουμε τα πράγματα») και τον νεοφεμινισμό («Αντιθέτως, ο νεοφεμινισμός ... να ξεπεράσουμε»). Η Μπελίντα Κανόν μέσω αυτής επιδιώκει να διασαφηνίσει αυτές τις δύο έννοιες αντιπαραβάλλοντάς και συγκρίνοντάς τις, προκειμένου να αναδειχθούν με σαφήνεια οι διαφορές τους, ότι δηλαδή ο κλασικός φεμινισμός επιμένει στα χαρακτηριστικά που μπορούν οι φεμινίστριες να αλλάξουν, όντας ένα κίνημα πιο αισιόδοξο, ενώ ο νεοφεμινισμός πρεσβεύει μια πιο απόλυτη και απαισιόδοξη στάση.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ο πρωταγωνιστής του αφηγήματος εξομολογείται την κρίση ταυτότητας που βιώνει λόγω της πρόσφατης απόλυσής του, το άγχος και τον φόβο που έχει για να αντιμετωπίσει τη γυναίκα του – και κυρίως τα δικά του στερεότυπα. Εδώ και τρεις εβδομάδες βιώνει το σοκ της απόλυσης και νιώθει προδομένος, χάνοντας τον κόσμο κάτω από τα πόδια του, όπως φαίνεται παραστατικά από την χρήση της **παρομοίωσης** («σαν αλεξιπτωτιστές που τους πρόδωσε το αλεξίπτωτό τους»). Από τότε, όπως μας αποκαλύπτει με την χρήση του **εσωτερικού μονολόγου** («κι αναρωτιόμουν πώς πέρασε ... να της πω το και το») προσπαθεί να κρύψει την αποτυχία του από τη γυναίκα του, γιατί φοβάται ότι θα εκτεθεί ανεπανόρθωτα στα μάτια της και θα χάσει τον ανδρισμό του («Τι σόι άντρας είναι αυτός ... που αρνείται να τα αντιμετωπίσει στα ίσα την πραγματικότητα»). Έτσι, καθηλωμένος μέσα στο αυτοκίνητό του, στην αέναη κίνηση της πόλης, χαμένος στις ιδέες που τον κατακλύζουν – όπως αποδίδεται παραστατικά από τον **μικροπερίοδο λόγο** («Οι αληθινοί άντρες ... και τρίγωνη καρδιά») μάχεται με τον εαυτό του για να πάρει την απόφαση να προχωρήσει μπροστά στη ζωή του. Πρόκειται για μια μάχη με τα στερεότυπά του, την οποία όμως δεν φαίνεται ότι μπορεί να κερδίσει, καθώς δεν μπορεί να συνειδητοποιήσει ότι ο αληθινός άντρας είναι πάνω απ' όλα ένας άνθρωπος με αδυναμίες, όπως και η γυναίκα.

Αναμφίβολα, η αντίδραση του ήρωα δεν προκαλεί έκπληξη, αφού τα στερεότυπα για τον ρόλο των φύλων εξακολουθούν να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις σχέσεις των ανθρώπων, των φίλων, των ζευγαριών και όχι μόνο. Όμως, ταυτόχρονα προκαλεί θλίψη, ακόμα και οργή, διότι αυτά τα στερεότυπα συνιστούν τροχοπέδη όχι μόνο για τους εαυτούς μας, αλλά και για τη συνολική εξέλιξη της κοινωνίας, που πρέπει κάποια στιγμή να ζει πραγματικά ελεύθερη, αποτινάσσοντας τα βάρη που μας κληροδότησε το παρελθόν.

ΘΕΜΑ Δ

Κύριε Δήμαρχε, αξιότιμα μέλη του δημοτικού συμβουλίου της πόλης μας,

Στη σύγχρονη εποχή και, παρά το γεγονός ότι η συζήτηση περί ισότητας των φύλων είναι η πιο επίκαιρη από ποτέ λόγω των μαζικών περιστατικών γυναικοκτονιών που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, παρατηρούμε ότι αυτή δεν έχει επιτευχθεί. Με αφορμή, λοιπόν, την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απευθύνομαι από αυτό το βήμα λόγου σε εσάς, ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας, με σκοπό να παρουσιάσω φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική ζωή και να προτείνω τρόπους με τους οποίους εμείς ως νέα γενιά μπορούμε να συμβάλλουμε στην επίτευξη της ισότητας ανδρών και γυναικών.

1^ο Ζητούμενο:

- έμφυλη βία (ενδοοικογενειακή βία / σεξουαλική βία (βιασμός))
- στέρηση δυνατοτήτων μόρφωσης
- υποβάθμιση στον εργασιακό χώρο (μισθολογικό χάσμα, μη τοποθέτηση σε διευθυντικές θέσεις)
- περιορισμένη παρουσία στην πολιτική ζωή
- στερεοτυπικές αντιλήψεις για το έργο των γυναικών (καθήκοντα στο σπίτι, ανατροφή των παιδιών αποκλειστικά, υπερσεξουαλικοποίηση στον χώρο της διαφήμισης και των media γενικότερα)

2^ο Ζητούμενο:

- συμμετοχή σε ακτιβιστικές δράσεις που στόχο έχουν την ενδυνάμωση της θέσης των γυναικών
- καταδίκη ειδικά μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που αποτελούν εργαλείο της γενιάς αυτής των στερεοτύπων εις βάρος των γυναικών
- καταγγελία φαινομένων έμφυλης βίας
- στο πλαίσιο του σχολείου, οργάνωση ημερίδων / εκδηλώσεων / επισκέψεων σε δομές προστασίας κακοποιημένων γυναικών που στόχο θα έχει την ευαισθητοποίηση των νέων

- ανάληψη υπεύθυνων και ισότιμων ρόλων στο πλαίσιο της οικογένειας, διαμοιρασμός οικιακών εργασιών και σε αρσενικά μέλη της οικογένειας ώστε να αρθούν τα στερεότυπα.

Συμπερασματικά, γίνεται κατανοητό από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω ότι η ισότητα των δύο φύλων δεν αποτελεί δυστυχώς ακόμη μια υπαρκτή πραγματικότητα. Παρατηρούνται ακόμη πολλά φαινόμενα καταπάτησης των δικαιωμάτων των γυναικών, τα οποία αποδεικνύουν την υποδεέστερη θέση της. Ωστόσο, ευελπιστούμε ότι με τη συντονισμένη δράση της νέας γενιάς θα μπορέσουν να γίνουν βήματα προς αυτή την κατεύθυνση και να δημιουργηθεί μια πιο ισότιμη κοινωνία με αλληλοσεβασμό και αλληλοκατανόηση. Ας κάνουμε εμείς την αρχή!

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Σχόλιο

Τα φετινά θέματα των πανελλαδικών εξετάσεων για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας κρίνονται βατά και σαφή. Ειδικότερα:

1. Τα κείμενα που επιλέχθηκαν ήταν σύντομα σε έκταση και χωρίς νοηματικές δυσκολίες, οπότε και η περίληψη προέκυπτε απρόσκοπτα.
2. Το θέμα Β ήταν επίσης διατυπωμένο με σαφήνεια, χωρίς εκπλήξεις. Μοναδικό αρνητικό στοιχείο είναι το γεγονός πως για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά ζητήθηκαν δείκτες ευαισθητοποίησης, καθιστώντας τα θέματα ιδιαίτερα προβλέψιμα.
3. Το λογοτεχνικό κείμενο που επιλέχθηκε ήταν ενδιαφέρον και έδινε στα παιδιά πολλά στοιχεία για να συντάξουν το ερμηνευτικό σχόλιο.
4. Τέλος το θέμα Δ είχε σαφή διαχωρισμό ζητούμενων, οπότε δεν δυσκόλεψε τους μαθητές, ενώ και η θεματική ενότητα που αφορά την ισότητα των δύο φύλων εντάσσεται απόλυτα στη διδακτέα ύλη και στα ενδιαφέροντα και το γνωστικό πεδίο των μαθητών.

Σημείωση: Οι μαθητές του φροντιστηρίου είχαν διδαχθεί τόσο τις ερωτήσεις που αφορούν τη θεωρία όσο και τη θεματική ενότητα από τα φροντιστηριακά εγχειρίδια (Τεύχος Α' – Θεωρία για τη Γ' Λυκείου, Λογοτεχνία, Λεξικό Εννοιών). Η θεματική ενότητα εξετάστηκε στο διαγώνισμα προσομοίωσης του φροντιστηρίου για τον μήνα Νοέμβριο.